

Os oes gennych unrhyw gwestiynau, ymholiadau neu os hoffech ragor o wybodaeth, cysylltwch â'r Adran:

Ffôn: (01792) 703854

Dydd Llun - Dydd Gwener (ac eithrio gwyliau banc)

8.30am tan 4.30pm

Mae peiriant ateb y tu allan i'r oriau ar gael

Bwrdd Golygyddol: 434
Dyddiad Cyhoeddi: Ebrill 2013
Fersiwn: 2
Dyddiad Adolygu: Tachwedd 2020
Dyddiad Adolygu Nesaf: Tachwedd 2022
Awdur: Therapyddion Iaith a Lleferydd Tafod Hollt,
Canolfan Cymru ar gyfer Gwefus a Thafod Hollt

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Bae Abertawe
Swansea Bay University
Health Board

Ffaryngoplasti

Y Ganolfan Gymraeg i
Wefus a Thafod Hollt
The Welsh Centre for
Cleft Lip & Palate

Therapi Iaith a Lleferydd

Ysbyty Treforys, Abertawe, SA6 6NL

<https://bipba.gig.cymru/ysbytai/a-y-gwasanaethau-ysbyty/canolfan-cymru-ar-gyfer-gwefus-a-thafod-hollt/>

Llawdriniaeth ffaryngoplasti

Bwriad y llyfryn hwn yw eich helpu i ddeall y rhesymau am gael y llawdriniaeth hon a bydd yn helpu i egluro'r driniaeth ymhellach.

Beth yw ffaryngoplasti?

Mae ffaryngoplasti yn lleihau maint y ffaryncs (y gofod y tu ôl i'r daflod) drwy ail-leoli cyhyrau'r ffaryncs. Bydd y llawdriniaeth yn lleihau maint y ffaryncs i dua'r un maint â blaen y bys bach a bydd yn helpu i atal aer rhag dod i lawr y trwyn pan fyddwch yn siarad. Bydd y llawdriniaeth yn cymryd tua un i ddwy awr a bydd yn cael ei gwneud o dan anesthetig cyffredinol. Bydd poenladdwyr yn cael eu rhoi ar ôl y llawdriniaeth os bydd angen.

Pam mae angen ffaryngoplasti?

Mae'r llawfeddyg taflod hollt a'r therapydd iaith a lleferydd wedi darganfod nad yw'r daflod feddal (rhan feddal to'r geg) a'r ffaryncs (cefn y llwnc) yn gweithio'n ddigon da i ganiatáu i seiniau gael eu cynhyrchu'n gywir.

Mae'r daflod feddal a'r ffaryncs yn chwarae rôl bwysig o ran cynhyrchu lleferydd gan eu bod yn cau'r trwyn oddi ar y geg pan fyddwch yn siarad. Mae'r rhan fwyaf o seiniau a gynhyrchir wrth i ni siarad yn cael eu gwneud pan fydd y ceudod trwynol ynghau. Mae'r holl aer o'r ysgyfaint yn gadael y geg gan ganiatáu i seiniau 'geneuol' gael eu cynhyrchu, er enghraifft, 'p, b, t, d, k, g, f, v, s, z, sh, ch a j'.

Yn ogystal â'r rhain, mae tair sain, 'm, n, a ng', sy'n cael eu gwneud pan fydd aer yn mynd i mewn i'r trwyn. Gelwir y seiniau hyn yn 'seiniau trwynol'.

Beth yw'r canlyniadau posibl?

Mae sgil-efeithiau bach yn bosibl fel chwynu neu hypotrwnoldeb (swnio fel petai arnoch annwyd drwy'r amser). Yn anaml iawn gall apnoea cwsig (dal anadl yn ystod y nos) ddatblygu ac efallai bydd angen llawdriniaeth bellach. Siaradwch â'r Llawfeddyg Taflod Holtt os hoffech drafod y risgiau hyn yn fwy manwl.

Beth fydd yn digwydd ar ôl y llawdriniaeth?

Ar ôl y llawdriniaeth, bydd rhywfaint o anghysur, sy'n debyg i lwnc tost. Byddwn yn rhoi poenladdwyr i chi neu eich plentyn ar gyfer hyn. Byddwch chi neu eich plentyn yn yr ysbyty tan y diwrnod ar ôl y llawdriniaeth, neu nes y gallwch chi neu eich plentyn gymryd swm digonol o fwyd a diod.

Bydd y Llawfeddyg Taflod Holtt yn gweld cleifion tua chwe wythnos ar ôl y llawdriniaeth i sicrhau bod y ffaryngoplasti yn gwella. Tan yr apwyntiad gyda'r Llawfeddyg Taflod Holtt fe'ch cynghorir i osgoi bwydydd garw a miniog trwy'r amser, fel tost, creision, cnau a bisgedi. Bydd rhagor o gyngor deietegol yn cael ei roi yn y ward ar ôl y llawdriniaeth. Fel arfer, fe'ch cynghorir i gymryd wythnos i ffwrdd o'r ysgol/ gwaith.

Os oeddech chi neu eich plentyn yn mynychu sesiynau therapi iaith a lleferydd cyn y llawdriniaeth gellir ailddechrau'r rhain pan fyddwch chi neu eich plentyn yn teimlo'n ddigon da i'w mynychu. Yn ystod y chwe wythnos gyntaf ar ôl y llawdriniaeth efallai bydd lleferydd yn swnio'n wahanol oherwydd bod y ffaryngoplasti yn iacháu.

Yna bydd Therapydd Iaith a Lleferydd yn asesu cleifion yn Ysbyty Treforys chwe mis ar ôl y llawdriniaeth i fonitro cynnydd.

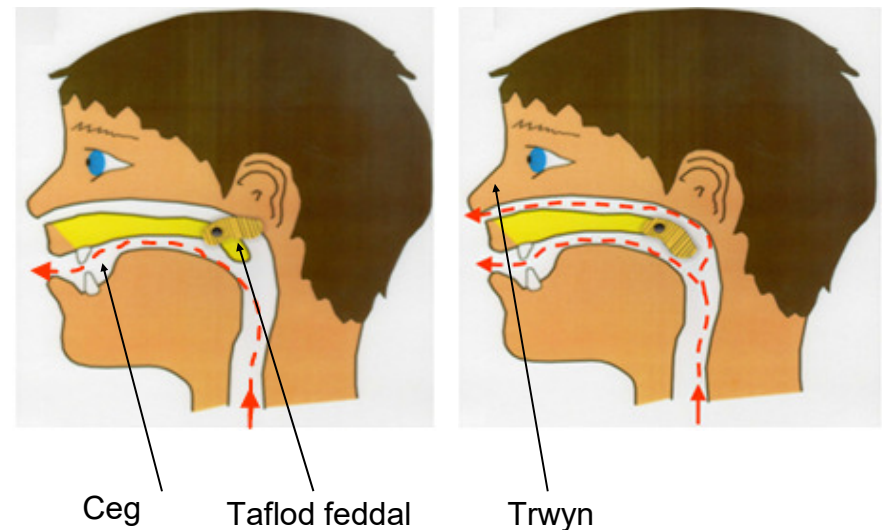
Mae angen ffaryngoplasti os nad yw'r daflod feddal a'r ffaryncs yn gweithio'n ddigon da i atal aer rhag llifo i mewn i'r trwyn pan fyddwch yn siarad, ac felly mae lleferydd yn swnio'n 'drwynol'.

Lleferydd geneuol

Taflod feddal yn gweithio'n ddigon da i gau'r trwyn

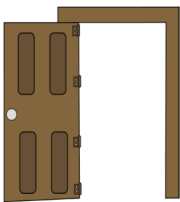
Lleferydd trwynol

Taflod feddal ddim yn gweithio'n ddigon da i gau'r trwyn

(Lluniau o Harland and Bowden 1997)

Efallai eich bod chi neu eich plentyn wedi cael pelydr X arbennig (fideofflwrosgopi) neu brawf camera (nasendosgopi) arbennig i archwilio'r cyflwr ymhellach a bydd y canlyniadau yn cael eu trafod gyda chi. Ni fydd therapi iaith a lleferydd ar ei ben ei hunan yn gwella sut mae'r daflod feddal a'r ffaryncs yn gweithio.

Er enghraifft, meddyliwch am ddrws a'i ffrâm—mae'r ffrâm (y ffaryncs) yn rhy fawr i'r drws (y daflod feddal) ac felly nid yw'r drws yn gallu cau'n iawn ac mae aer yn gollwng trwy ac allan o'r trwyn.

Beth os ydych eisoed wedi cael llawdriniaeth ar gyfer lleferydd, er enghraifft, ailatgyweirio taflod?

Bwriad y llawdriniaeth flaenorol oedd cynyddu symudiad a hyd y daflod ond, er bod y daflod yn symud yn dda, mae'r ffaryncs yn rhy fawr. Mae hyn yn golygu bod aer yn parhau i ddod allan o'r trwyn pan fyddwch yn siarad. O ganlyniad, efallai y bydd lleferydd yn parhau i swnio'n 'drwynol'. Roedd angen y llawdriniaeth flaenorol ond nid yw'n ddigon i helpu ac mae angen llawdriniaeth ar ffurf ffaryngoplasti nawr.

Sut olwg sydd ar ffaryngoplasti?

Pan fyddwch yn edrych yng nghefn y geg ar ôl y llawdriniaeth, efallai y byddwch yn sylwi ar dwll tua'r un faint â diamedr blaen eich bys bach. Peidiwch â phoeni am hyn. Hwn yw'r ffaryngoplasti (lle mae'r ffaryncs wedi cael ei leihau).

Weithiau, ar y dechrau nid ydych yn gallu gweld y ffaryngoplasti, ond wrth i'r cyhyrau iacháu a setlo efallai y bydd yn haws i'w weld ac mae hyn yn arferol. Mewn rhai achosion, ni allwch weld y ffaryngoplasti o gwbl ac mae hyn yn arferol hefyd.

Efallai y bydd y geg yn edrych fel hyn ar ôl y llawdriniaeth ffaryngoplasti:

Ffaryngoplasti

Ble bydd y llawdriniaeth yn digwydd a sut byddaf yn cael gwybod am y dyddiad?

Fel arfer mae'r llawdriniaeth yn cael ei chynnal yn Ysbyty Treforys. Byddwch yn cael llythyr neu alwad ffôn i gadarnhau dyddiad y llawdriniaeth.

A fydd y llawdriniaeth yn gweithio?

Yn y rhan fwyaf o achosion bydd y ffaryngoplasti yn caniatáu i'r ffaryncs gau pan fyddwch yn siarad, sy'n golygu bod lleferydd yn swnio'n llai 'drwynol'. Mae posibilrwydd bach y bydd aer yn parhau i ddod i lawr y trwyn pan fyddwch yn siarad ac, os felly, byddwn yn trafod opsiynau triniaeth eraill â chi.